Ieguldījums Tavā nākotnē!

Pētījums veikts Valsts kancelejas administrētā projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē'' (identifikācijas Nr. 1DP/1.5.1.1.1./10/IPIA/CFLA/004/002)

aktivitātes Nr. 4.2. „Funkciju auditu veikšana"
iepirkuma ID Nr. MK VK 2011/22 ESF ietvaros
Projektu 100% finansē Eiropas Sociālais fonds

Starpziņojums, kas satur metodiskos ieteikumus par valsts informācijas sistēmu un informāciju un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) izveides, uzturēšanas un modernizācijas izmaksu novērtēšanu un uzskaiti

atbilstoši līgumam

Nr. 36

„Valsts tiešās pārvaldes un centrālo valsts iestāžu tīmekļu vietņu un valsts informācijas sistēmu optimizācijas iespēju izvērtējums"

Izpildītājs:

PricewaterhouseCoopers SIA

2012. gada 24. septembris

Satura rādītājs

Satura rādītājs 2

1 Attēlu saraksts 3

2 Tabulu saraksts 3

3 Izmantotie saīsinājumi 4

4 Ievads 5

5 Metodiskie ieteikumi VIS un IKT izmaksu novērtēšanai un uzskaitei 7

5.1 Esošā situācija 8

5.2 Ieteikumi VIS un IKT izmaksu uzskaites struktūrai 10

5.2.1 Detalizēta izmaksu uzskaite (1.variants) 11

5.2.2 Daļēji detalizēta izmaksu uzskaite (2.variants) 16

5.3 VIS un IKT izmaksu plānošanas un atskaitīšanās process 18

Valsts informācijas sistēmu saraksts 21

VIS izmaksu analīze 24

1 Attēlu saraksts

Attēls 1. Valsts informācijas sistēmu pārziņi saskaņā ar VIS reģistru 8
Attēls 2. Informācijas plūsma (1.variants) 11
Attēls 3. Informācijas plūsma (2.variants) 16
Attēls 4. VIS un IKT budžetēšanas process 18
Attēls 5. VIS ieviešanas izmaksas pa gadiem (t LVL) 25
Attēls 6. Izmaksu uzskaites ilustratīvs piemērs 26

2 Tabulu saraksts

Tabula 1. EKK kodi 8
Tabula 2. Otrās dimensijas detalizētas izmaksu uzskaites struktūra (1.variants) 12
Tabula 3. Otrās dimensijas „Izveide & modernizācija" izmaksu skaidrojumi 13
Tabula 4. Otrās dimensijas „Uzturēšana" izmaksu skaidrojumi 14
Tabula 5. Otrās dimensijas daļēji detalizētas izmaksu uzskaites struktūra (2.variants) 17
Tabula 6. Budžeta sastādīšanas un saskaņošanas process 18
Tabula 7. Atskaitīšanās process 20

3 Izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
AizM	Aizsardzības ministrija
ĀM	Ārlietu ministrija
EKK	Ekonomiskās klasifikācijas kods
IeM	Iekšlietu ministrija
IKT	Informāciju un komunikāciju tehnoloģijas
IT	Informācijas tehnoloģijas
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
KM	Kultūras ministrija
KNAB	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
LB	Latvijas Banka
LM	Labklājības ministrija
LZNK	Latvijas zvērinātu notāru kolēģija
MK	Ministru Kabinets
PI	Padotības iestāde
PwC	PricewaterhouseCoopers SIA
SM	Satiksmes ministrija
TM	Tieslietu ministrija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VSAOI	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas
VIS	Valsts informācijas sistēma
VM	Veselības ministrija
ZM	Zemkopības ministrija

4 Ievads

Saskaņā ar 2012.gada 8.jūnijā noslēgto līgumu nr.36 starp „PricewaterhouseCoopers" SIA (turpmāk tekstā „PwC") un Valsts kanceleju par funkciju audita „Valsts tiešās pārvaldes un centrālo valsts iestāžu tīmekļa vietņu un valsts informācijas sistēmu optimizācijas iespēju izvērtējums", PwC darba uzdevums bija izstrādāt metodiskos ieteikumus par valsts informācijas sistēmu (VIS) un informāciju un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) izveides, uzturēšanas un modernizācijas izmaksu novērtēšanu un uzskaiti.

Lai realizētu darba uzdevumu, PwC veica VARAM rīcībā esošās informācijas analīzi, labākās IT prakses analīzi un sekojošu normatīvo aktu analīzi:

- 2009.gada 15.decembra MK noteikumi nr. 1486 „Kārtība, kādā budžeta iestādes kārto grāmatvedības uzskaiti";
- 2005.gada 27.decembra MK noteikumi nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām";
- „Likums par budžetu un finanšu vadību" (Saeimā pieņemts 1994.gada 24.martā);
- „Valsts informācijas sistēmu likums" (Saeimā pieņemts 2002.gada 2.maijā).

VIS un IKT izmaksu uzskaites metodiskie ieteikumi ir izstrādāti, ņemot vērā esošo situāciju. Ilgtermiņa laika periodā detalizētai, kvalitatīvai un centralizētai VIS un IKT izmaksas uzskaitei valsts līmenī, ir nepieciešams pārveidot esošo, vai izstrādāt jaunu vienotu EKK sistēmu, papildinot to ar 5 vai 6 ciparu kodiem. Šo dokumentu nākotnē paredzēts izmantot vienoto grāmatvedības standartu izstrādei Finanšu ministrijas projekta „Par vienotu valsts iestāžu finanšu un vadības grāmatvedības rīka izveidi" ietvaros.

Metodisko ieteikumu par VIS un IKT izmaksu novērtēšanu un uzskaiti mērķis ir aprakstīt VIS un IKT izmaksu uzskaites principus valsts pārvaldes līmenī, taču šī metodika nenosaka budžeta plānošanas principus. Metodiskos ieteikumus izmanto budžeta sastādīšanas procesā un atskaitīšanās procesā.

Metodiskie ieteikumi regulāri jāatjauno, lai tie atspoguļotu valsts pārvaldes kārtības un normatīvo aktu izmaiņas. Metodiskie ieteikumi neparedz un neietver visus iespējamos budžetēšanas un uzskaites gadījumus un situācijas (visus iespējamos rēķinu un pamatojošos dokumentus), bet apraksta tikai svarīgākos VIS un IKT izmaksu budžetēšanas un uzskaites principus.

Ierobežojumi:

- Visi dokumentā minētie secinājumi, aprēķini un priekšlikumi balstās uz konsultantu secinājumiem, kā arī iestāžu sniegto un publiski pieejamo informāciju. PwC nepārbauda publiski pieejamās informācijas patiesumu;
- VARAM sniegtā informācija ir tās sniedzēju atbildība, PwC nepārbauda sniegtās informācijas patiesumu;

- Metodiskie ieteikumi ietver tikai ar VIS un IKT saistīto izmaksu uzskaites principus, šis nav stratēģisks dokuments par VIS un IKT plānošanu un lēmumu pieņemšanu par to izveidi.

PwC veiktais pētījums ir neatkarīgs, un tā ietvaros izstrādātie priekšlikumi var atšķirties no kompetento valsts pārvaldes institūciju īstenotās politikas.

5 Metodiskie ieteikumi VIS un IKT izmaksu novērtēšanai un uzskaitei

Lai izstrādātu metodiskos ieteikumus par valsts informācijas sistēmu un informāciju un komunikāciju tehnoloģiju izveides, uzturēšanas un modernizācijas izmaksu novērtēšanu un uzskaiti valsts pārvaldē, tika veikta esošās situācijas analīze, normatīvo aktu analīze, kā arī labākās prakses analīze.

VIS un IKT izmaksu uzskaites metodika ir izstrādāta, balstoties uz PwC izstrādāto metodoloģiju „IT Chart of account", kur izmaksas tiek sadalītas šādi:

- Aparatūra un programmatūra;
- Infrastruktūra un telpas;
- Darbaspēks;
- Trešo pušu pakalpojumu sniedzēji un līgumi;
- Projekti;
- Ne-IT funkcijas IT izmaksas.

Izstrādājot metodiskos ieteikumus, šie pamatprincipi tika ņemti vērā un piemēroti konkrētai situācijai.

Metodisko ieteikumu kontekstā valsts informācijas sistēmas un informācijas un komunikāciju tehnoloģijas tiek interpretētas šādi:

- Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas ietver jebkuru komunikācijas ierīci vai aplikāciju, kas ietver radio, televīziju, mobilo telefonu, datoru un tīkla aparatūru un programmatūru, satelītu sistēmas un citas ierīces, kā arī ar tām saistītos pakalpojumus un programmas, kā, piemēram, videokonference vai tālmācības[1];

- VIS ir strukturizēts informācijas tehnoloģiju un datu bāzu kopums, kuru lietojot tiek nodrošināta valsts funkciju izpildei nepieciešamās informācijas ierosināšana, radīšana, apkopošana, uzkrāšana, apstrādāšana, izmantošana un iznīcināšana[2].

Metodiskie ieteikumi par VIS un IKT izmaksu novērtēšanu un uzskaiti ir izstrādāti valsts iestādēm, kā arī padotības iestādēm, kuras ir valsts informācijas sistēmu pārziņi. Saskaņā ar Valsts informācijas sistēmu likumu:

- valsts informācijas sistēmas pārzinis ir valsts institūcija, kas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā organizē un vada valsts informācijas sistēmas darbību; VIS pārzinis plāno un pieprasa nepieciešamos

[1] Eiropas Komisijas mājaslapa, Skaidrojošā vārdnīca, pieejams: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/glossary/index_en.htm#i (skatīts: 24.09.2012)
[2] Valsts informācijas sistēmu likums. / Latvijas Republikas likums. Pieņemts Latvijas Republikas Saeimā 02.05.2002.; stājies spēkā 05.06.2002.; ar grozījumiem, kas pieņemti līdz 09.06.2011. // Latvijas Vēstnesis, 22.05.2002., Nr.76.

līdzekļus VIS uzturēšanai. VIS tiek uzturētas gadskārtējā budžeta līdzekļa ietvaros un gadskārtējam valsts budžeta pieprasījumam par informācijas sistēmas izveidi, attīstību un uzturēšanu tiek pievienots VARAM atzinums;

- valsts informācijas sistēmas turētājs ir valsts informācijas sistēmas pārzinis vai tā pilnvarota institūcija, kas uztur šīs sistēmas informācijas un tehnisko resursu funkcionalitāti un nodrošina informācijas apriti.

Attēls 1. Valsts informācijas sistēmu pārziņi saskaņā ar VIS reģistru

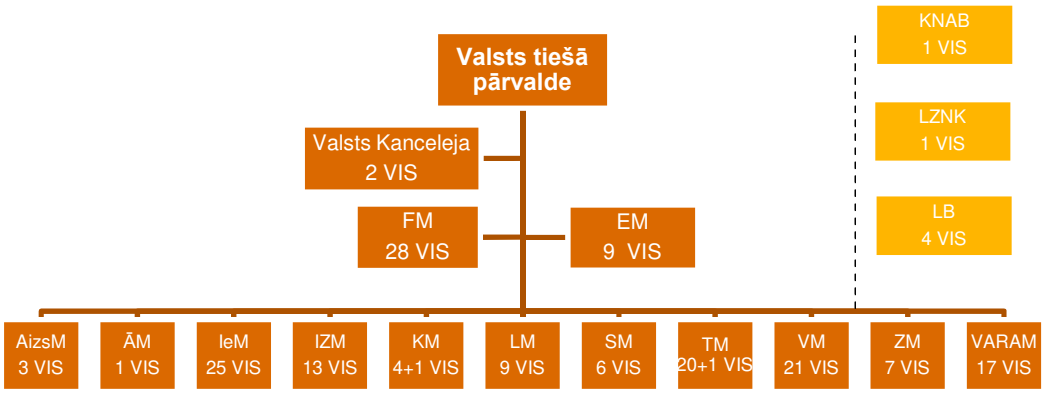

Kopā – 171 +2, kas nav iekļautas VIS reģistra sarakstā.

5.1 Esošā situācija

Šobrīd VIS un IKT izmaksas valsts līmenī tiek plānotas un uzskaitītas saskaņā ar MK noteikumiem nr. 1031 "Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām", kur katram darījumam tiek piešķirta izdevumu klasifikācijai atbilstoša ekonomiskā kategorija. Ekonomiskās klasifikācijas kodi (EKK), kuri ir saisīti ar VIS un IKT izmaksu uzskaiti ir šādi:

Tabula 1. EKK kodi

Apakš-grupa	EK kods	Nosaukums
1.1	**1000**	**Atlīdzība**
1.1	1100	Atalgojums
1.1	1110	Mēnešalga
1.1	1119	Pārējo darbinieku mēnešalga
1.1	1200	Darba devēja VSAOI, sociāla rakstura pabalsti un kompensācijas
1.1	1210	Darba devēja VSAOI
1.1	**2000**	**Preces un pakalpojumi**
1.1	2100	Mācību, darba un dienesta komandējumi, dienesta, darba braucieni
1.1	2110	Iekšzemes mācību, darba un dienesta komandējumi, dienesta, darba braucieni
1.1	2120	Ārvalstu mācību, darba un dienesta komandējumi, dienesta, darba braucieni
1.1	2200	Pakalpojumi
1.1	2210	Pasta, telefona un citi sakaru pakalpojumi
1.1	2211	Valsts nozīmes datu pārraides tīkla pakalpojumi
1.1	2219	Pārējie sakaru pakalpojumi

1.1	2240	Remontdarbi un iestāžu uzturēšanas pakalpojumi (izņemot ēku, būvju un ceļu kapitālo remontu)
1.1	2243	Iekārtas, inventāra un aparatūras remonts, tehniskā apkalpošana
1.1	2250	Informācijas tehnoloģiju pakalpojumi
1.1	2251	Informācijas sistēmas uzturēšana
1.1	2252	Informācijas sistēmas licenču nomas izdevumi
1.1	2259	Pārējie informācijas tehnoloģiju pakalpojumi
1.1	2300	Krājumi, materiāli, energoresursi, preces, biroja preces un inventārs
1.1	2310	Biroja preces un inventārs
1.1	2311	Biroja preces
1.1	2312	Inventārs
1.1	2350	Kārtējā remonta un iestāžu uzturēšanas materiāli
2.1	**5000**	**Pamatkapitāla veidošana**
2.1	5100	Nemateriālie ieguldījumi
2.1	5120	Licences, koncesijas un patenti, preču zīmes un līdzīgas tiesības
2.1	5121	Datorprogrammas
2.1	5129	Pārējās licences, koncesijas un patenti, preču zīmes un tamlīdzīgas tiesības
2.1	5200	Pamatlīdzekļi
2.1	5230	Pārējie pamatlīdzekļi
2.1	5238	Datortehnika, sakaru un cita biroja tehnika

Šobrīd EK kodā 2250 "Informācijas tehnoloģiju pakalpojumi" saskaņā ar MK noteikumiem nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām" tiek uzskaitīta šāda informācija:

2251 Informācijas sistēmas uzturēšana - izdevumi, kas saistīti ar informācijas sistēmu uzturēšanu, tajā skaitā par datortehnikas nomu, datortehnikas izvietošanu specializētajos datu centros, par serveru apkalpošanu un administrēšanu, kā arī programmatūras uzturēšanu, pilnveidošanu un papildināšanu, ja šie izdevumi nav kapitalizējami. Kā arī izdevumus par informācijas tehnoloģiju infrastruktūras apkalpošanas pakalpojumiem;

2252 Informācijas sistēmas licenču nomas izdevumi –izdevumi standartprogrammatūras licenču nomai un uzturēšanai, kā arī izdevumi licenču abonēšanai un programmu/licenču atjaunošanas izdevumus;

2259 Pārējie informācijas tehnoloģiju pakalpojumi – uzskaita citus informācijas tehnoloģiju pakalpojumus, domēnu īri (abonēšanu), izdevumus par interneta mājaslapu uzturēšanu un atjaunošanu (ja tie nav kapitalizējami), kā arī ekspertu konsultācijas par programmatūras izmantošanu.

Savukārt EK kodā 2211 "Valsts nozīmes datu pārraides tīkla pakalpojumi" tiek iekļauti šādi izdevumi - pieslēguma punkta abonēšanas maksa, pieslēguma punkta ierīkošanas maksa un citi izdevumi.

Šādā uzskaites griezumā nav iespējams izdalīt atsevišķi informācijas sistēmu un IKT izveides izdevumus, kā arī informācijas sistēmu un IKT uzturēšanai nepieciešamos uzturēšanas līdzekļus. Attiecīgi VARAM kā atbildīgajai institūcijai nav iespējams novērtēt, kā valstī tiek tērēti ar VIS un IKT saistītie finanšu līdzekļi, kā arī pieņemt pamatotus lēmumus par turmpāko VIS un IKT attīstību.

5.2 Ieteikumi VIS un IKT izmaksu uzskaites struktūrai

VIS un IKT izmaksu budžeta sastādīšanu nepieciešams veikt, pamatojoties uz iepriekšējā gada analīzi par VIS un IKT uzturēšanas izmaksām griezumā pa valsts informācijas sistēmām un izmaksu veidiem, iestādes attīstības plāniem nākamajam gadam, kā arī ņemot vērā konkrētas valsts informācijas sistēmas lietotāju (iestāžu) biznesa attīstības plānus un vajadzības. Budžeta sastādīšanu nepieciešams veikt vienu reizi gadā pirms budžetēšanas perioda sākuma.

VIS un IKT izmaksu uzskaiti iespējams veidot saskaņā ar diviem scenārijiem:

1.scenārijs Detalizēta izmaksu uzskaite - visas ar VIS un IKT saistītās izmaksas tiek sadalītas un attiecinātas pa objektiem, iekļaujot darba algu, izmitināšanas pakalpojumus u.c. Šādas uzskaites realizācijai jāveic detalizēta laika uzskaite, kā arī izmaksu uzskaitē un vadībā ieteicams izmantot izmaksu attiecināšanas metodiku, piemēram, Activity-Based Costing jeb ABC;

Ieguvumi	Ierobežojumi, priekšnosacījumi
• Precīza un detalizēta VIS un IKT izmaksu uzskaite pa objektiem jeb informācijas sistēmām, tādejādi **paplašinot analīzes iespējas**. Iespējams noteikt katras valsts informācijas sistēmas, iekšējās informācijas sistēmas vai tīmekļu vietenes izveides, modernizāciajs un uzturēšanas izmaksas. • Precīzi iespējams noteikt arī darbinieku izmaksas IKT pārvaldē un attiecināt uz konkrētu sistēmu administrēšanu, tādējādi sniedzot **iespēju analizēt iestādes pārvaldības principus, noslodzi, efektivitāti, izdevumu lietderību** utt.	• Detalizētai VIS un IKT izmaksu uzskaitei **nepieciešams ieviest detalizētas laika uzskaites sistēmu un izmaksu attiecināšanas metodiku jeb ABC**. Dotajā brīdi valsts iestādēs šāda laika uzskaites sistēma un izmaksu attiecināšanas metodika neeksistē; • Nepieciešami valsts pārvaldē darbinieki, kuri ne tikai pārzina grāmatvedības uzskaites principus, bet ir kompetenti gan izveidot ABC metodiku izmaksu uzskaitei, balstoties uz specifiku, gan pēc tam uzskaitīt izmaksas pēc ABC metodikas. Pamatā tās ir **vadības grāmatvedības kompetences, kas būtu nepieciešams**, lai šādu pieeju valsts pārvaldē spētu īstenot.

2.scenārijs Daļēji detalizēta izmaksu uzskaite – uz objektiem tiek attiecinātas tikai tiešās dalāmās izmaksas. Izmaksas, kuras nevar attiecināt pa objektiem, tiek uzskaitītas kopā.

Ieguvumi	Ierobežojumi, priekšnosacījumi
• Daļēji detalizētu VIS un IKT izmaksu uzskaiti var ieviest **īsākā laika posmā,** jo nav nepieciešams ieviest detalizētu laika uzskaiti un izstrādāt ABC metodoloģijas izmaksu uzskaitei; • **Nav nepieciešamas papildus kompetences** valsts pārvaldē, lai izstrādātu ABC metodoloģiju un pēc tam nodrošintu uzskaiti pēc šīs metodoloģijas.	• Veicot daļēji detalizētu VIS un IKT izmaksu uzskaiti, **samazinās izveides, modernizācijas un uzturēšanas izmaksu datu pilnīgums**. VIS un IKT izmaksu atskaite par VIS var neatspoguļot reālo situāciju pilnībā; • **Ierobežotas iespējas noteikt, cik izmaksā konkrēto VIS izveide, modernizēšana un uzturēšana** – t.i., ja netiek ieviesta ABC metodoloģiju, kas sniegtu iespēju dalīt izmaksas pa objektiem (t.i., VIS), tad kopumā būs iespējams iegūt informāciju par izmaksām iestādes līmenī, nevis objektu līmenī.

5.2.1 Detalizēta izmaksu uzskaite (1.variants)

Ieteicamais informācijas plūsmas process saistībā ar detalizētu VIS un IKT izmaksu uzskaiti ir šāds (skatīt 2.attēlu):

Attēls 2. Informācijas plūsma (1.variants)

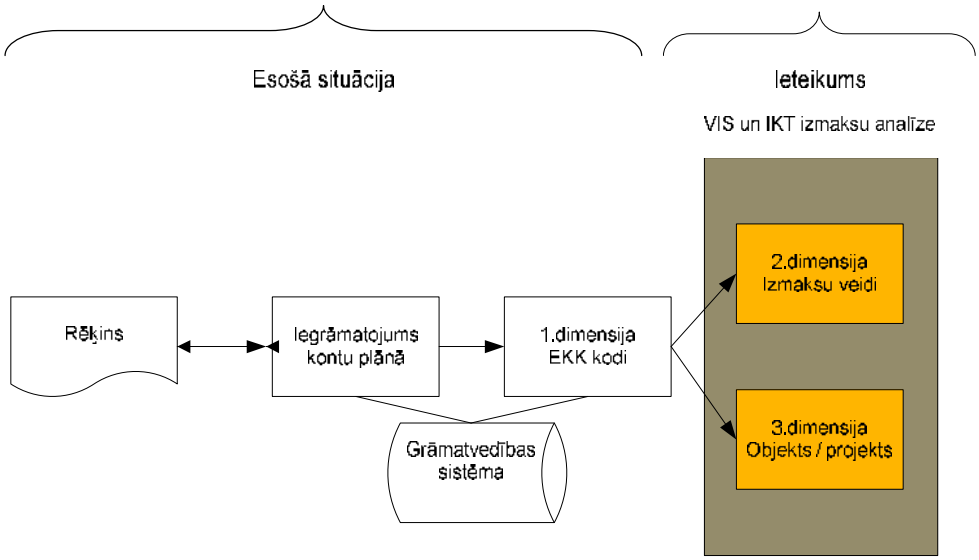

Darbības, kas jāveic grāmatvedim, saņemot rēķinu vai pamatojošo dokumentu saskaņā ar 2.attēlu:

1) Ienākošo rēķinu vai dokumentu vispirms novizē IT vadītājs, norādot izmaksu veidu un objektu, pēc tam to iegrāmato iestādes grāmatvedības sistēmā saskaņā ar MK noteikumu nr.1486 "Kārtība, kādā budžeta iestādes kārto grāmatvedības uzskaiti" kontu plānu;

1.dimensija

2) Visiem kontu plānā iegrāmatotajiem darījumiem piešķirt izdevumu klasifikācijai atbilstošu ekonomisko kategoriju saskaņā ar MK noteikumiem nr. 1031 "Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām";

2.dimensija

3) Visām izmaksām, kas saistītas ar VIS un IKT izveidi, uzturēšanu vai modernizāciju, piešķirt kodu no 2.dimensijas (skatīt 2.tabulu):

Tabula 2. Otrās dimensijas detalizētas izmaksu uzskaites struktūra (1.variants)

Investīcijas & modernizācija

A Programmatūras licences

A1 Biroja programmatūras licences

A11 MS Office licences

A12 Windows licences

A13 Antivirusu licences

A14 Citas lietotāju licences

A2 Infrastruktūras programmatūras licences

A21 Serveru licences

A22 Datu bāžu licences

A23 Antivirusu licences

A24 Citas instruktūras licences

A3 Lietojumprogrammatūras licences

B Aparatūra / Infrastruktūra

B1 Datortehnika

B11 Portatīvie datori, planšetdatori

B12 Stacionārie datori

B2 Perifērijas iekārtas

B21 Monitori

B22 Printeri

B23 Skeneri

B24 Projektori

B25 Ārējās glabāšanas iekārtas

B26 Nepārtrauktās barošanas bloki

B27Citas perifērijas iekārtas

B3 Infrastruktūra

B31 Serveri

B32 Datu centru infrastruktūra

B33 Disku masīvi

B34 Rezerves kopēšanas iekārtas

B35 Citas infrastruktūras iekārtas

B5 Sakaru un biroja tehnikas izdevumi

B51 Telefoni un telefonu centrāles

B52 Datortīkla aparatūra

B53 Papildus ierīces

C Atalgojums

C1 Darbinieku mēnešalga

C2 VSAOI

D Sakaru un komunikāciju pakalpojumi

D1 Datu pārraides tīkla / telekomunikāciju pieslēguma izveide

D2 Interneta pieslēgumu ierīkošana

E Konsultāciju pakalpojumi / ārpakalpojums (līdz IS nodošanai ekspluatācijā)

E1 IS koncepciju izstrādes pakalpojumi

E2 Tehnisko specifikāciju un nolikumu izstrādes pakalpojumi

E3 Kvalitātes kontroles un uzraudzības pakalpojumi

E4 Citi pakalpojumi

F IS un mājaslapu izstrādes & ieviešanas pakalpojumi / ārpakalpojums

F1 Standarta programmas

F11 Ieviešanas, pielāgošanas un testēšanas pakalpojumi

F2 Izstrādātas sistēmas

F21 Saistošās dokumentācijas izstrādes pakalpojumi

F221 Programmatūras projektējuma apraksta izstrādes pakalpojumi

F222 Programmatūras prasību specifikācijas izstrādes pakalpojumi

Uzturēšana

H Programmatūras licences

H1 Biroja programmatūras licences

H11 MS Office licences

H12 Windows licences

H13 Antivirusu licences

H14 Citas lietotāju licences

H2 Infrastruktūras programmatūras licences

H21 Serveru licences

H22 Datu bāžu licences

H23 Antivirusu licences

H24 Citas instruktūras licences

H3 Lietojumprogrammatūras licences

I Datortehnikas, perifērijas iekārtu & sakaru tehnikas uzturēšana

I1 Rezerves daļas un materiāli

I2 Mazvērtīgais inventārs

I3 Tehnikas noma

I4 Uzturēšanas pakalpojumu / ārpakalpojums

J Infrastruktūras uzturēšana

J1 Rezerves daļas un materiāli

J2 Mazvērtīgais inventārs

J3 Infrastruktūras noma

J4 Mākoņdatošana

J5 Uzturēšanas pakalpojumu / ārpakalpojums

K Atalgojums

K1 Darbinieku mēnešalga

K2 VSAOI

L Apmācības kvalifikācijas celšanai

M Izmitināšanas pakalpojumi / ārpakalpojums

N Sakaru un komunikāciju pakalpojumi

N1 Datu pārraides tīkla / telekomunikāciju pakalpojumi

N2 Interneta pakalpojumi

O Konsultāciju pakalpojumi / ārpakalpojums

O1 IS problēmu un kļūdu novēršanas pakalpojumi

O2 Profilaktiskās uzturēšanas pakalpojumi

O3 IS pielāgošanas uzturēšanas pakalpojumi

O3 Lietotāju atbalsta pakalpojumi

O4 Citi pakalpojumi

P Pārējie uzturēšanas izdevumi

Investīcijas & modernizācija	Uzturēšana
F22 IS un mājaslapu izstrādes pakalpojumi	
F23 IS un mājaslapu testēšanas pakalpojumi	
F24 IS un mājaslapu ieviešanas pakalpojumi	
G Pārējie izveides izdevumi	

Izveides & modernizācijas izmaksas – izmaksas, kas nepieciešamas informācijas sistēmu izstrādei/iegādei vai informācijas un komunikāciju tehnoloģiju izveidei no jauna. Modernizācija ir papildus moduļu pievienošana esošai valsts informācijas sistēmai, kā arī IKT modernizācijai.

Uzturēšanas izmaksas – izmaksas, kas saistītas ar valsts informācijas sistēmu vai informācijas un komunikāciju tehnoloģiju uzturēšanu. Informācijas sistēmu uzturēšanas izmaksas var būt, piemēram, sistēmas problēmu un kļūdu novēršana, profilaktiskā uzturēšana u.c.

Katrs VIS un IKT izmaksas veids jāskata pēc būtības, attiecinot to uz pozīciju „Izveide & modernizācija" vai „Uzturēšana". Otrās dimensijas izmaksu atskaite ir paredzēta analītiskai uzskaitei vadības un resoru vajadzībām. Zemāk esošajā tabulā ir sniegti skaidrojumi katrā pozīcijā iekļaujamām izmaksām. Pirms izmaksām tiek pievienota 2.dimensija, IT vadītājs un grāmatvedis precīzi definē izmaksu objektu – informācijas sistēma, mājaslapa, iestādes pamatdarbības izdevumi u.c, kā arī identificē izmaksas pēc būtības – vai tā ir objekta izveide no jauna, modernizācija vai uzturēšana.

Tabula 3. Otrās dimensijas „Izveide & modernizācija" izmaksu skaidrojumi

Pozīcija	Skaidrojums
	Izveide & modernizācija
Programmatūras licences	Izmaksas, kas saistītas ar biroja programmatūras, infrastruktūras un lietojumprogrammatūras licenču iegādi.
Aparatūra / Infrastruktūra	Izmaksas, kas saistītas ar datortehnikas, iekļaujot planšetdatorus, perifērijas iekārtu, sakaru un biroja tehnikas, infrastruktūras, kā arī citas tehnikas iegādi.
Atalgojums	Darbinieku atalgojuma izmaksas, kas saistītas ar sistēmas vai IKT izveidi no jauna. Precīzai izmaksu uzskaitei un izmaksu attiecināšanai nepieciešama detalizēta patērētā laika uzskaite.
Sakaru un komunikāciju pakalpojumi	Izmaksas, kas saistītas ar interneta, telekomunikāciju, datu pārraides tīkla pieslēguma un citu komunikāciju ierīkošanu.
Konsultāciju pakalpojumi / ārpakalpojums	Ārējo konsultantu pakalpojumu izdevumi, kas saistīti ar IS vai mājaslapu izstrādi (līdz IS un mājaslapu nodošanai ekspluatācijā): * IS koncepcijas izstrāde; * IS tehnisko specifikāciju izstrāde (t.sk. iepirkumu dokumentācijas izstrāde); * IS izstrādes kvalitātes kontrole un uzraudzība; * Citi iepriekš nekvalificēti ārējo konsultantu pakalpojumi.
IS un mājaslapu izstrādes & ieviešanas pakalpojumi / ārpakalpojums	Izmaksas, kas saistītas ar IS un mājaslapu izstrādi un ieviešanu: * Saistošās dokumentācijas izstrāde – izmaksas, kas saistītas ar programmatūras projektējuma apraksta izstrādi un programmatūras prasību specifikācijas izstrādi; * Izstrāde – IS programmatūras izstrādes, programmatūras lietotāja un administratora rokasgrāmatas

Pozīcija	Skaidrojums
	Izveide & modernizācija
	izstrādes, portālu un tīmekļa vietņu izstrādes un attīstības izstrādes izmaksas (kurās tiek nodrošināta e-pakalpojumu darbība), lietotāju autentifikācijas programmatūras izstrādes izmaksas u.c. * Testēšana – izmaksas, kas saistītas ar IS testēšanas dokumentācijas izstrādi, IS sistēmas drošības auditu, kā arī testēšanas izmaksas, kas saistītas ar programmatūras izstrādes un ieviešanas kvalitātes kontroli; * Ieviešana – piemēram, datu importa un migrācijas izmaksas, IS konfigurēšanas izmaksas, informācijas resursu digitalizācijas izmaksas, tulkošanas pakalpojumu izmaksas, administratoru apmācību izmaksas, kā arī tehniskās infrastruktūras nomas izmaksas no IS izstrādes brīža projekta darbību apjomā. Izmaksas tiek izdalītas atsevišķi gadījumā, ja tā ir standarta programma, vai arī īpaši iestādes vajadzībām izstrādāta informācijas sistēma.
Pārējie izveides izdevumi	Papildus izmaksas, kas saistītas ar VIS vai IKT izveidi no jauna, bet nav iekļautas iepriekš uzskaitītajās pozīcijās.
	Ja „Pārējie izveides izdevumi" pārsniedz 5% no kopējām izmaksām, tad nepieciešams pārskatīt atsevišķas „Pārējie izveides izdevumi" pozīcijas un potenciāli pārnest uz kopējo izmaksu struktūru.

Tabula 4. Otrās dimensijas „Uzturēšana" izmaksu skaidrojumi

Pozīcija	Skaidrojums
	Uzturēšana
Programmatūras licences	Izmaksas, kas saistītas ar biroja programmatūras, insfrastruktūras programmatūras, kā arī lietojumprogrammatūras licenču uzturēšanu, atjaunošanu un abonēšanu.
Datortehnikas, perifērijas iekārtu & sakaru tehnikas uzturēšana;	Izmaksas, kas saistītas ar datortehnikas, perifērijas iekārtu, sakaru un biroja tehnikas, kā arī citas tehnikas uzturēšanu: * Rezerves daļas un materiāli – iegādātās rezerves daļas, kas nepieciešamas tehnikas uzturēšanai; * Mazvērtīgais inventārs – iegādātās palīgierīces, kuras nepieciešamas tehnikas uzturēšanai, taču to vērtība ir nemateriāla; * Tehnikas noma – tehnika, kas tiek nomāta vai iegādāta operatīvajā līzingā; * Uzturēšanas pakalpojumi/ ārpakalpojums – ārpakalpojumi, kas saistīti ar tehnikas uzturēšanu un remontu.
Infrastruktūras uzturēšana	Izmaksas, kas saistītas ar infrastruktūras uzturēšanu: * Rezerves daļas un materiāli – iegādātās rezerves daļas, kas nepieciešamas infrastruktūras uzturēšanai; * Mazvērtīgais inventārs – iegādātās palīgierīces, kuras nepieciešamas infrastruktūras uzturēšanai, taču to vērtība ir nemateriāla; * Infrastruktūras noma – infrastruktūra, kas tiek nomāta vai iegādāta operatīvajā līzingā; * Mākoņdatošana - izmaksas, kas saistītas ar datu uzglabāšanu vai programmatūras pakalpojumu pirkšanu no cita uzņēmuma, izmantojot internetu. * Uzturēšanas pakalpojumi/ ārpakalpojums – ārpakalpojumi, kas saistīti ar tehnikas uzturēšanu un remontu.
Atalgojums	Darbinieku atalgojuma izmaksas, kas saistītas ar sistēmas vai IKT uzturēšanu. Precīzai izmaksu uzskaitei un izmaksu attiecināšanai nepieciešama detalizēta patērētā laika uzskaite.
Apmācības kvalifikācijas	Izmaksas, kas saistītas ar IT personāla apmācībām kvalifikācijas celšanai, tai skaitā arī komandējumi,

Pozīcija	Skaidrojums
	Uzturēšana
celšanai	konferenču un semināru dalības maksas u.tml..
Izmitināšanas pakalpojumi	Izmaksas, kas saistītas ar informācijas sistēmu, mājaslapu, tehnikas izmitināšanu ārējos datu centros.
Sakaru un komunikāciju pakalpojumi	Izmaksas, kas saistītas ar interneta, telekomunikāciju, datu pārraides tīkla pieslēguma punkta uzturēšanu un abonēšanu.
Konsultāciju pakalpojumi / ārpakalpojums	Ārējo konsultantu pakalpojumu izdevumi, kas saistīti ar sistēmas vai IKT uzturēšanu, bet nav saistīti ar iekārtu remontu vai tehnisko uzturēšanu: * IS problēmu un kļūdu novēršanas pakalpojumi – izmaksas, kas saistītas ar problēmu un kļūdu novēršanu informācijas sistēmā. * Profilaktiskās uzturēšanas pakalpojumi – izmaksas par pakalpojumiem, kas saistīti ar IS uzturēšanu darba kārtībā, bet nav saistītas ar problēmu vai kļūdu novēršanu. * IS pielāgošanas pakalpojumi – izmaksas, kas saistītas ar uzlabojumu ieviešanu IS darbības pilnveidošanai, izstrādājot jaunas funkcijas vai mainot esošās. * Lietotāju atbalsta pakalpojumi – izmaksas, kas saistītas ar pakalpojumu nodrošināšanu IS lietotāju atbalstam. * Citi pakalpojumi – citi iepriekš neklasificētie konsultanu pakalpojumu / ārpakalpojumi.
Pārējie uzturēšanas izdevumi	Papildus izmaksas, kas saistītas ar informācijas sistēmu vai IKT uzturēšanu, bet nav iekļautas iepriekš uzskaitītajās pozīcijās.
	Ja „Pārējie uzturēšanas izdevumi" pārsniedz 5% no kopējām izmaksām, tad nepieciešams pārskatīt atsevišķas „Pārējie uzturēšanas izdevumi" pozīcijas un potenciāli pārnest uz kopējo izmaksu struktūru.

3.dimensija

4) Visām ar VIS un IKT saistītājām izmaksām piešķirt kodu no 3.dimensijas. Trešā dimensija paredz izmaksu attiecināšanu pēc objekta:

- Valsts informācija sistēma „n";
- Citas iekšējās IS;
- Tīmekļu vietne;
- Iestādes pamatdarbība;

Trešā dimensija izstrādes procesā tiek pielāgota individuāli iestādes vajadzībām – šajā dimensijā tiek uzrādītas visas iestādes pārziņā esošās valsts informācijas sistēmas, iekšējās sistēmas, tīmekļu vietnes un iestādes pamatdarbība. Veidojot 3.dimensijas atskaiti, ir iespējams VIS un IKT izmaksas analizēt griezumā pa sistēmām un gadiem. Trešās dimensijas detalizācijas pakāpe atkarīga no iestādes ārējo un iekšējo informācijas sistēmu skaita.

Lai veiktu pilnvērtīgu VIS un IKT izmaksu uzskaiti un dati sniegtu objektīvu informāciju par VIS un IKT izmaksām, kopējās izmaksas ieteicams sadalīt un attiecināt pa objektiem. Līdz ar to ir svarīgi katrai institūcijai definēt, kā tiek attiecinātas izmaksas, kuras nav tiešā veidā attiecināmas uz vienu pozīciju, piemēram, darba alga, IS un mājaslapu izmitināšana u.c.

5.2.2 Daļēji detalizēta izmaksu uzskaite (2.variants)

Ieteicamais informācijas plūsmas process saistībā ar daļēji detalizētu VIS un IKT izmaksu uzskaiti ir šāds (skatīt 3.attēlu):

Attēls 3. Informācijas plūsma (2.variants)

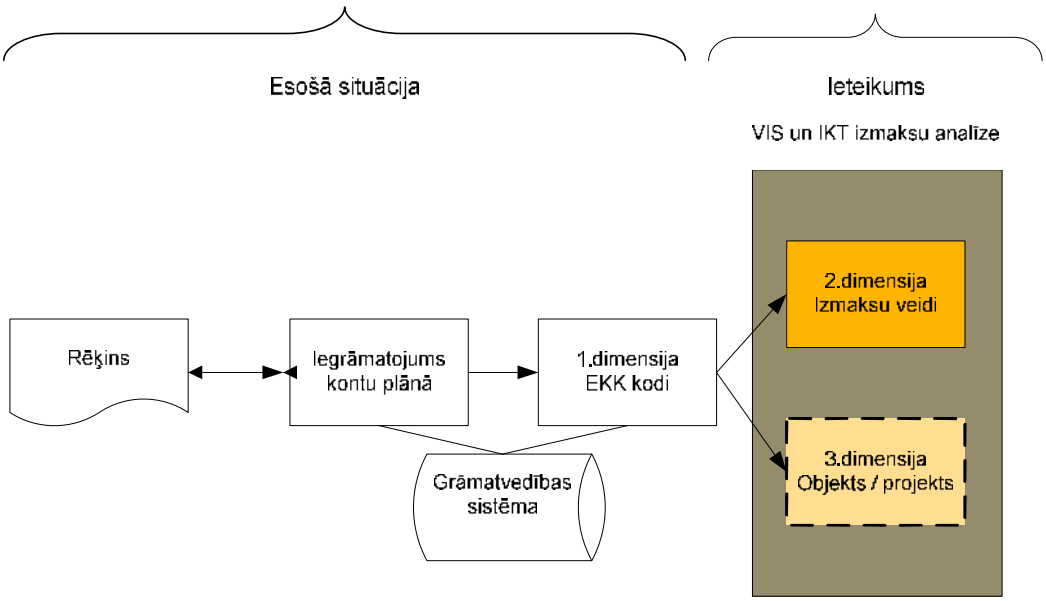

Visām izmaksām, kas saistītas ar VIS un IKT izveidi, uzturēšanu vai modernizāciju piešķir kodu no 2.dimensijas (skatīt 5.tabulu). Otrajā dimensijā nav iekļauta darba alga, jo šādas imaksas nav iespējams izdalīt pa objektiem vai izmaksu veidiem. Pārējās otrās dimensijas izmaksas saglabājas tādas pašas kā 1.variantā.

Tabula 5. Otrās dimensijas daļēji detalizētas izmaksu uzskaites struktūra (2.variants)

Investīcijas & modernizācija

A Programmatūras licences

A1 Biroja programmatūras licences

A11 MS Office licences

A12 Windows licences

A13 Antivirusu licences

A14 Citas lietotāju licences

A2 Infrastruktūras programmatūras licences

A21 Serveru licences

A22 Datu bāžu licences

A23 Antivirusu licences

A24 Citas instruktūras licences

A3 Lietojumprogrammatūras licences

B Aparatūra / Infrastruktūra

B1 Datortehnika

B11 Portatīvie datori

B12 Stacionārie datori

B2 Perifērijas iekārtas

B21 Monitori

B22 Printeri

B23 Skeneri

B24 Projektori

B25 Ārējās glabāšanas iekārtas

B26 Nepārtrauktās barošanas bloki

B27Citas perifērijas iekārtas

B3 Infrastruktūra

B31 Serveri

B32 Datu centru infrastruktūra

B33 Disku masīvi

B34 Rezerves kopēšanas iekārtas

B35 Citas infrastruktūras iekārtas

B5 Sakaru un biroja tehnikas izdevumi

B51 Telefoni un telefonu centrāles

B52 Datortīkla aparatūra

B53 Papildus ierīces

C Atalgojums

C1 Darbinieku mēnešalga

C2 VSAOI

D Sakaru un komunikāciju pakalpojumi

D1 Datu pārraides tīkla / telekomunikāciju pieslēguma izveide

D2 Interneta pieslēgumu ierīkošana

E Konsultāciju pakalpojumi / ārpakalpojums (līdz IS nodošanai ekspluatācijā)

E1 IS koncepciju izstrādes pakalpojumi

E2 Tehniskās specifikācijas izstrādes pakalpojumi

E3 Kvalitātes kontroles & uzraudzības pakalpojumi

E4 Citi pakalpojumi

F IS un mājaslapu izstrādes & ieviešanas pakalpojumi / ārpakalpojums

F1 Standarta programmas

F11 IS ieviešanas, pielāgošanas un testēšanas pakalpojumi

F2 Izstrādātas sistēmas

F21 Saistošās dokumentācijas izstrādes pakalpojumi

F211 Programmatūras projektējuma apraksta izstrādes pakalpojumi

F212 Programmatūras prasību specifikācijas izstrādes pakalpojumi

F22 IS un mājaslapu izstrādes pakalpojumi

Uzturēšana

H Programmatūras licences

H1 Biroja programmatūras licences

H11 MS Office licences

H12 Windows licences

H13 Antivirusu licences

H14 Citas lietotāju licences

H2 Infrastruktūras programmatūras licences

H21 Serveru licences

H22 Datu bāžu licences

H23 Antivirusu licences

H24 Citas instruktūras licences

H3 Lietojumprogrammatūras licences

I Datortehnikas, perifērijas iekārtu & sakaru tehnikas uzturēšana

I1 Rezerves daļas un materiāli

I2 Mazvērtīgais inventārs

I3 Tehnikas noma

I4 Uzturēšanas pakalpojumu / ārpakalpojums

J Infrastruktūras uzturēšana

J1 Rezerves daļas un materiāli

J2 Mazvērtīgais inventārs

J3 Infrastruktūras noma

J4 Mākoņdatošana

J5 Uzturēšanas pakalpojumu / ārpakalpojums

K Atalgojums

K1 Darbinieku mēnešalga

K2 VSAOI

L Apmācības kvalifikācijas celšanai

M Izmitināšanas pakalpojumi / ārpakalpojums

N Sakaru un komunikāciju pakalpojumi

N1 Datu pārraides tīkla / telekomunikāciju pieslēguma izveide

N2 Interneta pakalpojumi

O Konsultāciju pakalpojumi / ārpakalpojums

O1 IS problēmu un kļūdu novēršanas pakalpojumi

O2 Profilaktiskās uzturēšanas pakalpojumi

O3 IS pielāgošanas uzturēšanas pakalpojumi

O3 Lietotāju atbalsta pakalpojumi

O4 Citi pakalpojumi

P Pārējie uzturēšanas izdevumi

Investīcijas & modernizācija	Uzturēšana
F23 IS un mājaslapu testēšanas pakalpojumi	
F24 IS ieviešanas pakalpojumi	
G Pārējie izveides izdevumi	

Savukārt 3.dimensija tiek piešķirta tikai tām izmaksām, kuras ir tieši attiecināmas uz konkrētiem objektiem vai informācijas sistēmām:

- Valsts informācija sistēma „n";
- Citas iekšējās IS;
- Tīmekļu vietne;
- Iestādes pamatdarbība;

5.3 VIS un IKT izmaksu plānošanas un atskaitīšanās process

Ikgadējais valsts VIS un IKT budžets tiek izstrādāts, balstoties uz VIS un IKT prioritātēm un attīstības ilgtermiņa plāniem jeb stratēģiju, kas izstrādāta vismaz 5 gadu griezumā. Saskaņā ar izstrādāto VIS un IKT stratēģiju, tiek noteikti stratēģiskie mērķi un uzdevumi, balstoties uz kuriem tiek izstrādāts valsts kopējais VIS un IKT budžets, kā arī budžets sadalījumā par ministrijām (skatīt 4.attēlu).

Attēls 4. VIS un IKT budžetēšanas process

Funkciju un atbildības sadalījumu budžeta sastādīšanas un atskaitīšanās darbības procesā, iekļaujot atbildīgo personu un izpildes laiku, iesakām sekojošu (skatīt 6.tabulu):

Tabula 6. Budžeta sastādīšanas un saskaņošanas process

Darbība	Izpildes laiks	Atbildīgā persona
Ilgtermiņā/stratēģiski:		
VIS un IKT izmaksu plāns, pamatotība un stratēģiskais redzējums	Pirms katrām investīcijām	Atbildīgā institūcija saskaņo ar VARAM
Īstermiņā (ikgadēji):		

Darbība	Izpildes laiks	Atbildīgā persona
Iestādes nākamā gada plāna un mērķu definēšana un saskaņošana ar nozares Ministriju	I ceturksnis	Iestādes vadītājs
VIS un IKT iepriekšējā gada izmaksu analīze griezumā pa izmaksu veidiem un valsts informācijas sistēmām, iekļaujot: * izmaksu budžeta izpilde – ietaupījums vai pārtēriņš; * budžeta izpildes vai neizpildes iemesli.	I ceturksnis	Iestādes grāmatvedības/finanšu nodaļa; Iestādes IT vadītājs
Iestādes VIS un IKT vajadzību definēšana nākamajam gadam un citu VIS lietotāju (iestāžu) biznesa vajadzību apzināšana	I ceturksnis	Iestādes IT vadītājs / VIS pārzinis
Iestādes VIS un IKT budžeta sastādīšana saskaņā ar iestādes darbības plānu un citu VIS lietotāju (iestāžu) biznesa vajadzībām un apstiprināšana ar iestādes vadītāju	II ceturksnis	Iestādes IT nodaļas vadītājs; Iestādes grāmatvedības/finanšu nodaļa; Iestādes vadītājs
Iestādes VIS un IKT budžeta apstiprināšana ar nozares ministriju/resora IKT organizāciju	II ceturksnis	Iestādes vadītājs/Resors
VIS un IKT izmaksu budžeta izveide (VIS un IKT izmaksu apkopošana)	II ceturksnis	VARAM / IKT organizācija
Termiņi saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem		
Ministriju valsts budžeta pieprasījumu sagatavošana un iesniegšana FM	Augusts	Ministrijas
Gadskārtējā valsts budžeta likuma projekta apstiprināšana	Septembris	MK
Gadskārtējā valsts budžeta likuma projekta iesniegšana Saeimai	1.oktobris	MK

Atskaitīšanās posmā gan stratēģiskā, gan iestādes līmenī būtiski ir veikt ne tikai informācijas kvantitatīvu analīzi, bet kvalitatīvu analīzi, iekļaujot šādus punktus:

- Izmaksu budžeta izpilde – vai budžetā veidojas izmaksu pārtēriņš vai ietaupījums;
- Izmaksu pārtēriņa vai ietaupījuma iemesli – identificēt budžeta novirzes iemeslus un analizēt izmaksas arī kumulatīvā izteiksmē. Gadījumā, ja izmaksu ietaupījums veidojas termiņu nobīdes rezultātā, tad izmaksu apmērs nākamajos mēnešos pieaugs, savukārt, izmaksu budžeta kumulatīvā izpilde nemainīsies;
- Nepieciešamo lēmumu pieņemšana.

Atskaitīšanās procesa atvieglošanai ieteicams izmantot arī BI (Business Intelligence) risinājumu. BI risinājuma izmantošana nodrošinātu efektīvu un operatīvu atskaišu veidošanas procesu, neveidojot administratīvo slogu iestādes darbiniekiem.

Tabula 7. Atskaitīšanās process

Darbība	Izpildes laiks	Atbildīgā persona	Informācijas saņēmējs
Iestādes līmenī:			
Grāmatvedības / Finanšu nodaļa sagatavo ikmēneša VIS un IKT izmaksu atskaiti saskaņā ar 3.attēlu griezumā pa izsmaksu veidiem (2.dimensija) un valsts informācijas sistēmām vai citiem objektiem (3.dimensija), iekļaujot rezultātu analīzi: * izmaksu budžeta izpilde – ietaupījums vai pārtēriņš; * budžeta izpildes vai neizpildes iemesli.	Ik ceturksni	Iestādes grāmatvedības / finanšu nodaļa	IT vadītājs / Iestādes vadītājs
Iestādes ikmēneša VIS un IKT izmaksu atskaites nosūtīšana nozares ministrijai	Ik ceturksni	Iestādes grāmatvedības / finanšu nodaļa	Nozares ministrijas grāmatvedības / finanšu nodaļa IT nodaļas vadītājs
Konsolidētas resora ikmēneša VIS un IKT izmaksu atskaites izveide un nosūtīšana VARAM	Ik ceturksni	Nozares ministrija	VARAM IT nodaļas vadītājs / IKT organizācija
Stratēģiskā līmenī:			
Konsolidēts ikmēneša pārskats par VIS un IKT izmaksām valsts līmenī, iekļaujot rezultātu analīzi	Ik ceturksni	VARAM	Valsts sekretāra vietnieks

Sākotnējā VIS un IKT budžetēšanas procesa ieviešanas stadijā ieteicams VIS un IKT budžetu un atskaites veidot pa ceturkšņiem. Turpmākā darba procesā VIS un IKT budžetu veidot griezumā pa mēnešiem, kā arī budžeta izpildi analizēt katru mēnesi, piemēram:

Izmaksu veids	Fakts Jan 2013	Budžets Jan 2013	Izpilde, %

1. pielikums

Valsts informācijas sistēmu saraksts

1. Adopcijas reģistrs
2. Aizsargjoslu datu bāze
3. Akadēmiskā personāla reģistrs
4. Akcīzes preču pārvietošanas un kontroles sistēma (EMCS)
5. Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēma
6. Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs
7. Ārstniecības iestāžu reģistrs
8. Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrs
9. Atlīdzības izmaksu reģistrs
10. Atrašanās vietas informācijas datubāze
11. Audita atbalsta informācijas sistēma
12. Augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas centrālā datubāze
13. Automatizētā daktiloskopiskās identifikācijas sistēma (LATAFIS)
14. Automatizētā ložu čaulu identifikācijas sistēma (ALCIS)
15. Automatizētā pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēma (AFIS)
16. Autopārvadātāju informatīvā datu bāze
17. Bērnu un jauniešu nometņu vadītājiem izsniegto apliecību datubāze
18. Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēma
19. Bibliotēku informācijas sistēma ALEPH500
20. Bīstamo atkritumu pārvietošanas uzskaites sistēma
21. Budžeta elektronisko norēķinu sistēma “eKase”
22. Būvkomersantu reģistrs
23. Būvniecības informācijas sistēma
24. Būvprakses un arhitekta prakses sertifikātu reģistrs
25. Centrālā muitas informācijas sistēma
26. Centrālās statistikas pārvaldes informācijas sistēma
27. Centralizētais kazino apmeklētāju reģistrs
28. Centralizēto eksāmenu rezultātu datu bāze
29. Dabas datu informācijas sistēma "OZOLS"
30. Darba atļauju reģistrs
31. Datorizētā nodokļu maksātāju riska novērtēšanas sistēma
32. Datu noliktavas sistēma
33. DNS nacionālā datu bāze
34. Dokumentu paraugu reģistrs
35. Dzeramā ūdens kvalitātes monitoringa sistēma (DZUMON)
36. Eiropas Savienības datu sagatavošanas sistēma
37. Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēma
38. Eiropas Savienības teritorijā nereģistrētu personu elektroniski sniegto pakalpojumu deklarēšanas sistēma
39. Ekspertu, kam ir tiesības veikt sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošību pārbaudes, saraksts
40. Eksporta kontroles sistēma
41. Elektrisko un elektronisko iekārtu ražotāju reģistrs
42. Elektroniskās deklarēšanas sistēma
43. Elektronisko dokumentu arhīvs
44. Elektronisko iepirkumu sistēma
45. EQUAL informācijas sistēma
46. EUROFIT informācijas sistēma
47. Finanšu statistikas informācijas sistēma
48. Fizisko personu riska analīzes sistēma
49. HIV/AIDS gadījumu valsts reģistrs
50. Ieceļošanas aizliegumu reģistrs
51. Iedzīvotāju genoma valsts reģistrs
52. Iedzīvotāju reģistrs
53. Ielūgumu reģistrs

54. Informācijas servisu sistēma
55. Integrētā iekšlietu informācijas sistēma (IIIS)
56. Integrētā riska informācijas sistēma
57. Integrētā tarifa vadības sistēma
58. Invaliditātes informatīvā sistēma
59. Izglītības iestāžu reģistrs
60. Izpildu lietu reģistrs
61. Jaunā datorizētā tranzita kontroles sistēma
62. Jaundzimušo reģistrs
63. Jūrnieku reģistra sertificēšanas datu bāze
64. Komercķīlu reģistrs
65. Kompensējamo zāļu reģistrācijas un uzskaites informācijas sistēma
66. Konsulārais reģistrs
67. Kosmētikas līdzekļu sastāvdaļu datu bāze
68. Kredītu reģistrs
69. Kriminālpolicijas elektroniskā informācijas sistēma (KEIS)
70. Kriminālprocesa informācijas sistēma
71. Kultūraugu uzraudzības valsts informācijas sistēma
72. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu datu bāze
73. Latvijas ātrās apmaiņas informācijas sistēma LRAPEX
74. Latvijas digitālā kultūras karte
75. Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze
76. Latvijas Kuģu reģistra datu bāze
77. Latvijas vides aizsardzības fonda projektu datu bāze
78. Latvijas zivsaimniecības integrētā kontroles un informācijas sistēma (LZIKIS)
79. Lauksaimniecības datu centra informācijas sistēma
80. Lauku atbalsta dienesta informācijas sistēma
81. Lauku zemes izpirkšanas reģistrs
82. Laulāto mantisko attiecību reģistrs
83. Maksātnespējas reģistrs
84. Mantojumu reģistrs
85. Medicīnisko ierīču reģistrs LATMED
86. Meliorācijas kadastra informācijas sistēma
87. Meža valsts reģistrs
88. Ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēma
89. Muitas deklarāciju automatizētās apstrādes sistēma ASYCUDA++
90. Nacionālā arhīva fonda centrālais reģistrs
91. Nacionālā vīzu informācijas sistēma (NVIS)
92. Naftas produktu informācijas sistēma NAPRO
93. Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēma
94. Nelegālās imigrācijas reģistrs
95. No valsts budžeta līdzekļiem finansējamo tehnisko palīglīdzekļu lietotāju reģistrs
96. Nodokļu informācijas sistēma
97. Numerācijas datubāze
98. Partiju finanšu datu bāze
99. Pašvaldību vienotā informācijas sistēma
100. Patstāvīgo GPS bāzes staciju informācijas sistēma LatPos
101. Patvēruma meklētāju reģistrs
102. Pedagogu privātprakses sertifikātu datubāze
103. Pedagogu reģistrs
104. Personas datu apstrādes uzraudzības informācijas sistēma
105. Personu apliecinošu dokumentu informācijas sistēma
106. Personu dozu uzskaites datu bāze
107. Piesārņojošo vielu reģistrs
108. Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu valsts datu bāze
109. Pieteikumu valsts pārbaudes darbiem datu bāze
110. Pilsonības iegūšanas un zaudēšanas informācijas sistēma
111. Politikas plānošanas dokumentu datu bāze
112. Probācijas klientu uzskaites sistēma "PLUS"

113. Publikācijas vadības sistēma
114. Publiskojamās informācijas datu bāzes sistēma
115. Sabiedrības veselības monitoringa un ziņošanas sistēma (SVMZS)
116. Saimniecisko darbību ar dārgmetāliem, dārgakmeņiem un to izstrādājumiem vietu reģistrs
117. Siltumnīcefekta gāzu emisijas vienību reģistrs
118. SIRENE informācijas sistēma
119. Sociālās apdrošināšanas informācijas sistēma
120. Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs
121. Sodu reģistrs
122. Sporta medicīnas bāzes informācijas sistēma
123. Stacionāro gultu fonda izmantošanas datu bāze
124. Starpbanku elektronisko maksājumu sistēma
125. Studiju un studējošo kreditēšanas informācijas sistēma
126. Šengenas informācijas sistēma (Latvijas valsts daļa)
127. Tabakas izstrādājumu sastāvdaļu datubāze
128. TACHOnet informatīvā datu bāze
129. Tematisko pārbaužu atbalsta informācijas sistēma
130. Tiesu informatīvā sistēma
131. Tiešas pārvaldes institūciju datu bāze
132. Traktortehnikas, tās piekabju un traktortehnikas vadītāju informatīvā sistēma
133. Transportlīdzekļu un to numurēto agregātu tirdzniecības reģistrs
134. Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrs
135. Tūrisma aģentu un tūrisma operatoru datubāze (TATO)
136. Uzņēmumu reģistra informācijas sistēma
137. Uzraudzības institūcijas informācijas sistēma RAIS
138. Uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju reģistrs
139. Uzturēšanās atļauju reģistrs
140. Uzturlīdzekļu garantiju fonda iesniedzēju un parādnieku reģistrs
141. Valsts adrešu reģistrs
142. Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu reģistrs
143. Valsts amatpersonu deklarāciju informācijas sistēma
144. Valsts asins dienesta vienotā informācijas sistēma
145. Valsts budžeta izpildes informācijas sistēma
146. Valsts darba inspekcijas integrētā informācijas sistēma
147. Valsts ģeodēziskā tīkla informācijas sistēma
148. Valsts infekcijas slimību un monitoringa sistēma (VISUMS)
149. Valsts informācijas sistēmu reģistrs
150. Valsts izglītības informācijas sistēma
151. Valsts kompensācijas reģistrs
152. Valsts mērīšanas līdzekļu reģistrs
153. Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības reģistrs
154. Valsts pārbaudījumu informācijas sistēma
155. Valsts robežsardzes elektroniskā informācijas sistēma
156. Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības uzskaites sistēma
157. Valsts valodas prasmes apliecību datu uzskaites sistēma
158. Valsts vienotā datorizētā zemesgrāmata
159. Valsts vienotā obligāto izglītības vecumu sasniegušo bērnu uzskaites datubāze
160. Vēlētāju reģistrs
161. Vērtspapīru norēķinu un izsoļu sistēma
162. Veselības aprūpes nozares valsts statistisko pārskatu datu bāze
163. Veselības aprūpes pakalpojumu apmaksas norēķinu sistēma "Vadības informācijas sistēma"
164. Vienotā izložu un azartspēļu uzraudzības informācijas sistēma
165. Vienotā valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēma
166. Vienotais valsts un pašvaldību pakalpojumu portāls
167. Vienotās ekonomiskās informācijas klasifikācijas sistēmas katalogs
168. Vietvārdu informācijas sistēma
169. Vīzu reģistrs
170. Zāļu valsts aģentūras informācijas sistēma (ZVAIS)
171. Zinātnisko institūciju reģistrs

2.pielikums
VIS izmaksu analīze

Lai izvērtētu ar VIS darbību saistītās izmaksas, pētījuma autori apkopoja Valsts Informāciju Sistēmu reģistrā pieejamo informāciju, kā arī saņēma no VARAM informāciju par valsts informācijas sistēmu izmaksām un veica informācijas analīzi. Pētījuma ietvaros tika analizētas 171 valsts pārvaldes VIS izveides un uzturēšanas izmaksas saskaņā ar Valsts Informācijas Sistēmu reģistru (skatīt 1.pielikumu „Valsts informācijas sistēmu saraksts").

VIS izmaksas tika analizētas griezumā pa informācijas sistēmas izveides un uzturēšanas izmaksām. Šobrīd nav iespējams noteikt detalizētas informācijas sistēmu izmaksas valsts līmenī šādu iemeslu dēļ:

- Saskaņā ar MK noteikumiem nr. 1031 "Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām" valsts informāciju sistēmu uzturēšanas izmaksas tiek uzskaitītas atsevišķā kodā. VIS izveides un modernizācijas izmaksas atsevišķi netiek uzskaitītas;

- VIS uzturēšanas izmaksu datu kvalitāte ir apšaubāma, jo tajā nav uzskaitīti visi ar VIS uzturēšanu saistītie izdevumi (piemēram, ar VIS saistīto licenču uzturēšanas izdevumi, darba algas u.c.). Pieļaujams, ka šajā kodā daļēji tiek iekļautas arī VIS modernizācijas izmaksas, jo tām nav atsevišķi izdalīta EK koda;

- VIS uzturēšanas izmaksas iespējams iegūt tikai iestāžu griezumā, ne valsts informācijas sistēmu griezumā. Ja izmaksu informācija valsts informācijas sistēmu griezumā ir pieejama, tad tā tiek gatavota iestādes līmenī, bet ne valsts pārvaldes līmenī;

- Informācija par VIS un ar to saistītām izveides un uzturēšanas izmaksām ir pieejama VIS reģistrā, taču informācija par VIS netiek atjaunota, t.i., reģistrs netiek aktualizēts. Piemēram, VIS reģistrā ir informācija par 171 valsts informācijas sistēmu, bet reģistrētas ir 173 VIS.

VIS izstrādes un uzturēšanas izmaksas iespējams izdalīt tikai to VIS izstrādei un uzturēšanai, kur piesaistīts ERAF finansējums. Ja ieviešanas un uzturēšanas izmaksas tiek segtas no iestādes budžeta, tad šādu informāciju iegūt faktiski nav iespējams. Pilnvērtīgai VIS ieviešanas un uzturēšanas izmaksu uzskaitei un analīzei iestādes, resora un valsts līmenī būtu jānodrošina visu VIS izmaksu uzskaite. Gandrīz pusei (93 VIS, kas ir 54% no visām 171 VIS) nav pieejama informācija par to ieviešanas un uzturēšanas izmaksām.

Turpmākie secinājumi balstīti vienīgi uz to VIS ieviešanas un uzturēšanas izmaksām, kurām šāda informācija ir norādīta (78 VIS, kas ir 46% no visām 171 VIS).

Vidēji VIS uzturēšanai tiek tērēts mazāk līdzekļu nekā atbilstu labākajai praksei. Proti, vidēji VIS uzturēšanai tiek tērēti ~8% no sākotnējām ieviešanas izmaksām, lai gan IKT industrijas labākā prakse nosaka, ka informācijas sistēmu uzturēšanai gadā vidēji būtu jātērē 15% - 20% no sākotnējām ieviešanas izmaksām. Institūcijas nepietiekama finansējuma apstākļos taupa līdzekļus informācijas sistēmu izmaiņu realizācijai, realizējot tikai

absolūti nepieciešamākās izmaiņas, lai nodrošinātu atbilstību normatīvo aktu izmaiņām. Izmaiņas, kas būtu nepieciešamas institūciju un starpinstitūciju darba optimizācijai, netiek realizētas.

Nepietiekama VIS uzturēšana paātrina informācijas sistēmas novecošanos. Proti, atbilstoši labākajai praksei informācijas sistēma noveco 5 – 7 gados - izmantotās tehnoloģijas vairs netiek uzturētas, sistēmu arhitektūra noveco jaunu komunikācijas tehnoloģiju iespaidā (piemēram, mobilo ierīču izmantošana), lietotāju prasības ir ievērojami izmainījušās, tādējādi nav lietderīga sistēmas turpmāka uzturēšana, ir nepieciešama jaunas informācijas sistēmas ieviešana. Tādējādi, ja VIS netiek regulāri uzturēta, sekojot līdzi tehnoloģiju izmaiņām un to pielāgojot jaunām lietotāju prasībām, VIS nolietojas mazāk kā 5 gados un ir nepieciešamas investīcijas jaunu informācijas sistēmu ieviešanai. Šo secinājumu daļēji pamato arī VIS ieviešanas izmaksu dati, kas parāda, ka investīcijas VIS ieviešanai ir cikliskas, ik pa 4 gadiem (pieņemts, ka VIS reģistrācijas gads ir tas pats, kurā VIS izstrādāta):

Attēls 5. VIS ieviešanas izmaksas pa gadiem (t LVL)

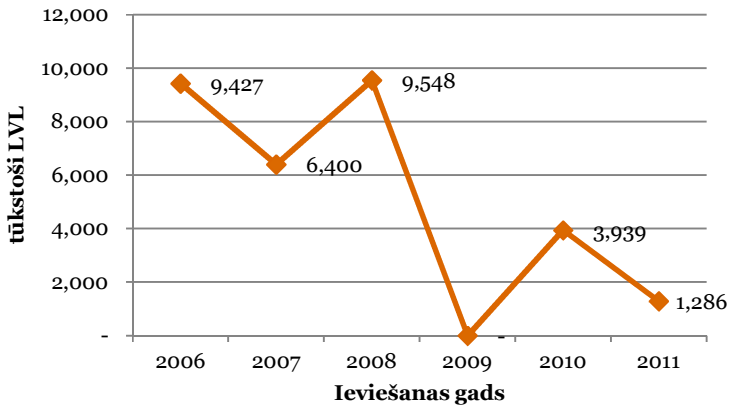

2009.gadā ekonomiskās lejupslīdes laikā reģistrētas tikai divas VIS, kuru ieviešanas izmaksas nav pieejamas.

Priekšlikumi izmaksu samazināšanai:

- Apzināt un savlaicīgi iesaistīt VIS ieviešanā visas potenciāli iesaistītās puses, lai samazinātu izmaksas, kas rodas izmaiņu ieviešanas gadījumā neilgi pēc sistēmas nodošanas ekspluatācijā;
- Izstrādāt vienotus pamatprincipus, saskaņā ar kuriem tiek izstrādātas jaunas valsts informācijas sistēmas, iekļaujot noteikumu, ka jebkura jauna VIS izstrāde tiek saskaņota ar VARAM;
- Veikt esošo informācijas sistēmu nepieciešamības izvērtējumu, kā arī pirms jaunu VIS izstrādes veikt:
  - esošo sistēmu kapacitātes izvērtējumu, ar mērķi sasniegt to maksimālu noslodzi;
  - definēt jaunās informācijas sistēmas mērķi un ieguvumus;
  - izvērtēt citu VIS iespējas sniegt nepieciešamos datus, lai maksimāli novērstu informācijas dublēšanos;

- izvērtēt iespēju izmantot jau esošo informācijas sistēmu risinājumus;

- VIS izveides vai modernizācijas projekta laikā paredzēt aktivitātes, kuras saistītas ar ietekmēto procesu izmaiņu plānošanu / ieviešanu, normatīvo aktu izmaiņu sagatavošanu, organizatorisko izmaiņu un personāla apmācību veikšanu.

Izmaksu uzskaites ilustratīvs piemērs

Lai sniegtu ilustratīvu piemēru par izmaksu klasifikāciju attiecībā uz metodiskajos ieteikumos izstrādāto VIS un IKT izmaksu tāmi, pētījuma autori izmantoja VARAM sniegtos datus par iestāžu IT izmaksām (šajā gadījumā Ekonomikas ministrijas IT izmaksas 2011.gadā) un veica to klasifikāciju atbilstoši VIS un IKT izmaksu tāmes pozīcijām (skatīt 6.attēlu)

Attēls 6. Izmaksu uzskaites ilustratīvs piemērs

Pozīcija	Ekonomikas ministrijas IT izmaksas 2011, LVL	Atbilstoša pozīcija saskaņā ar metodiskajiem ieteikumiem	Piezīme
IT Personāla atlīdzība (EKK1000)	42 625	C1; C2	
Apmācības, komandējumi (EKK2100)	0	L	Tikai IT darbinieku apmācību celšanai
Datu pārraides pakalpojumi (EKK 2211,2210,2219)	21 762	D1; N1	
Sakaru / telefonu izdevumi (EKK2210, 2219)	25 556	D1; N1	
Licenšu iegāde (EKK5121)	12 867	A1-A3	
Licenšu noma (EKK2252, 2259)	56 160	H1-H3	
Licenču uzturēšana	0	H1-H3	
Aparatūras un datortehnikas iegāde (EKK5238, 5230)	32 882	B1-B5	
Aparatūras un datortehnikas noma	15 991	I3	
Aparatūras un datortehnikas uzturēšanas izmaksas (EKK2243, 2240)	3 762	I1; I2	
Aparatūras un datortehnikas remonta izmaksas (EKK 2243, 2240)	1 763	I4; J5	
Aparatūras un datortehnikas izmitināšanas izmaksas	0	M	
IS(visas pēc pasūtījuma izgatavotās un pielāgotās IS) iegāde	0	n/a	Šīs izmaksas tiek sadalītas pārējo pozīciju ietvaros
IS (visas pēc pasūtījuma izgatavotās un pielāgotās IS)attīstība	3 416	n/a	Šīs izmaksas tiek sadalītas pārējo pozīciju ietvaros
IS (visas pēc pasūtījuma izgatavotās un pielāgotās IS)uzturēšana (EKK2251)	3 467	n/a	Šīs izmaksas tiek sadalītas pārējo pozīciju ietvaros
IS (visas pēc pasūtījuma izgatavotās un pielāgotās IS)izmitināšana (ja ārpakalpojums)		M	
Konsultāciju pakalpojumu izdevumi	1 562	E1-E3; O	
Citi pakalpojumi	488	E4	
Ārējo informācijas avotu izmaksas	0	G;P	
Citas izmaksas	0	G;P	